

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 23 april 2008

Utskriftsvänlig pdf-fil

En hel del idrottsvetenskaplig kunskap finns att hämta i biografier över dem som spelade en viktig roll något idrottsligt skede eller skeende, och kanske främst idrottshistorisk kunskap. Mycket är otillförlitligt, trivialt eller rentav skröp, men i bästa fall kan en biografi eller självbiografi erbjuda både intressant och spännande läsning och nya insikter. Birger Hedén fick en sådan upplevelse när han genom forumets försorg fick möjlighet att läsa boken *Inside the Ropes* av den amerikanske boxningsdomarlegendaren Arthur Mercante tillsammans med boxningsjournalisten Phil Guarnieri (McBooks Press). Mercante dömde långt över 100 titelmatcher (hans första var för övrigt returmötet mellan Ingemar Johansson och Floyd Patterson) mellan 1960 och 2001. Mercantes minnen, kryddade med fakta och mer eller mindre trovärdiga anekdoter gav hos vår recensent bland annat upphov till en spännande reflektion över idrottsdomarens roll och speciella förutsättningar i olika idrotter.

Break! Stop! Box!

Birger Hedén

Litteraturvetenskapliga institutionen, Lunds universitet

*Arthur Mercante with Phil Guarnieri***Inside the Ropes**

230 sidor, inb.

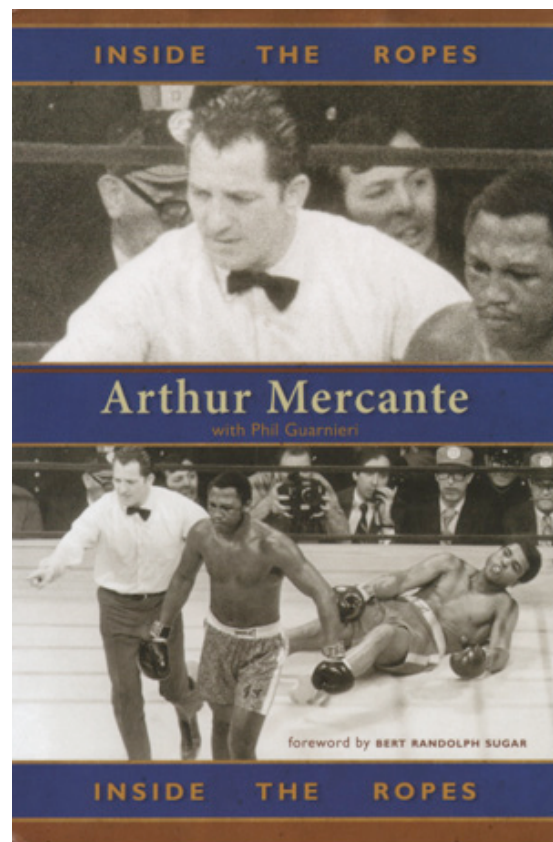
Ithaca, NY: McBooks Press 2006

ISBN 978-1-59013-140-4

"Nog var det ironiskt att när det äntligen hade blivit min tur att hamna i strålkastarljuset var det bara för att få se en kille dö inför mina ögon." Så gick tankarna hos boxningsdomaren Arthur Mercante den 20 juni 1960 i Polo Grounds i New York medan han nästan skräckslagen tittade på läkarna som försökte bedöma den utslagne Ingemar Johanssons tillstånd. Det var första gången Mercante fått uppdraget att döma en VM-match: returmötet mellan Floyd Patterson och Ingemar Johansson. Johansson överlevde som vi vet, men Mercante hade aldrig tidigare i sin domarkarriär upplevt en sådan fruktansvärd knockout. Och han slapp göra det även i fortsättningen. Mercante började som domare 1954 och drog sig tillbaka först 2001 och hann döma långt över hundra titelmatcher i olika viktclasser.

I hans bok, som är skriven tillsammans med en namnkunnig boxningsjournalist kan man då och då höra de berömda historiska vingslagen susa – mitt ibland alla andra slag. Som när han berättar att hans första boxningsminne är när han som sjuåring i radio lyssnade på referatet från matchen mellan Jack Dempsey och Gene Tunney. Det blir inte sämre av att han 1942, när han anmälde sig som frivillig för militärtjänstgöring i flottan, tack vare sitt intresse för boxning blev placerad som instruktör hos Gene Tunneys Physical Fitness Program.

Mer om Mercante längre fram. Men jag tror att det inte bara är jag som sällan funderar så mycket på domare i idrottssammanhang. Ja, bortsett då från när de enligt oss åskådare dömer fel.

Det heter ju gärna att de bästa domarna är de som inte märks för åskådarna. Samtidigt är det uppenbart att de är desto märkbarare för idrottsutövarna. Deras domslut är snabba och tydliga och korrekta, och när de då och då gör något fel, vilket är oundvikligt, kan de erkänna det efteråt.

Idrottsdomare intar ju helt olika positioner bokstavligt talat. Vattenpolodomaren går vid sidan av bassängen. Tennisdomaren sitter på en stol högt över och vid sidan om spelplanen.

Fotbollsdomaren befinner sig däremot på gräsrotsnivå, och ska både vara så nära bollen som möjligt och samtidigt försöka se vad som händer bakom ryggen.

Ännu närmare spelarna befinner sig ishockeydomaren. Spelet och spelarna är snabbare än på fotbollsplanen, och domarna är dessutom numera ibland två. (Jag bortser här från assisterande domare.)

Men när det gäller domarens mest intensiva engagemang i en snabb sport så torde boxningsdomaren vara unik.

För det första har han i princip bara tre ord till förfogande: Break, Stop och Box. Det är tydligt att den skicklige boxningsdomaren egentligen aldrig behöver yttra något annat. Är auktoriteten tillräcklig ska dessutom rösten aldrig behöva höjas. Möjligen kan en domare ibland handgripligt skilja boxare i clinch åt som inte tillräckligt snabbt hörsammar hans "Break!".

För det andra befinner han sig på "spelplanen" och ska där dels ha full koll på vad som händer (ojustheter till exempel), dels se till att inte springa i vägen. I det senare fallet kan domaren i värsta fall åka på en, visserligen oavsiktlig, propp för egen räkning. Det går snabbt när någon klipper till med en kort höger eller en uppercut.

För det tredje ska han bära vit skjorta och fluga.

För det fjärde men i detta sammanhang det viktigaste, ska han alltså ändå knappast märkas!

Mercantes bok är en blandning av boxningshistoria, erfarenheter från och tips om vad det innebär att döma proffsboxning och anekdoter från och utanför ringen. Därutöver får man veta en hel del om hur Mercante, av italienskt ursprung, inspirerad av boxande äldre släktingar först kommer så långt att han boxas i den förnämsta amatörturneringen Golden Gloves och lyckas hyggligt. Han avstår dock från proffskarriär sedan en av hans farbröder visat honom att hans ena öga är ett emaljöga: ett minne från ringen. På sin första date med blivande hustrun tar han med henne på en titelfight. Efter debuten som domare på 40-talet får han proffslicens i början av 50-talet och sedan rullar det på.

Vid sidan om alla matcher han sett och dömt, som upptar det största utrymmet – det måste ha blivit många timmar framför videon under skrivandet av boken – får man också inblickar i den kommersialism som styr denna speciella värld. Mercante konstaterar att när han började döma fanns det åtta världsmästare i lika många viktclasser; nu finns det ett otal viktclasser och flera organisationer med sina mästare. Redan domarlicensen är – eller kanske var – beroende av att man känner folk som kan rycka i trådar; det räcker inte att man är en omvitnat utomordentlig domare av amatörmatcher. Mercante har ingen kritik att framföra mot detta utan säger bara att han sökte upp den politiker(!) han anvisades. Han deltar också i olika reklamslag för TV, utan att reflektera över vilka intressen som eventuellt kan finnas bakom. Han är för övrigt PR-man för ett bryggeri i det civila.

Hans bittraste minne är att han i början av 60-talet blev ovän med Rocky Marciano som han känt sedan ungdomen. De växlade sedan aldrig ett ord. Långsintheten hos den förre världsmästaren och stoltheten hos Mercante hindrade dem bägge att försonas. Han skriver i samma kapitel att om det hade gällt sluttrönderna i en tänkt match mellan Marciano och någon av hans föregångare eller efterföljare och det var beslutsamhet och jävlar anamma som skulle fälla avgörandet, så hade han satt sina pengar på Marciano. Denne har ju gått till tungvikthistorien som den ende som dragit sig tillbaka obese grad: 49 matcher, varav 43 vunna på knockout.

Mercante håller annars Joe Louis som den bästa tungviktsboxaren någonsin.

Boken innehåller också ett användbart sak- och namnregister och inleds med ett förord av den legendariske boxningsjournalisten Bert Randolph Sugar, känd för att alltid vara iförd cigarr och filthatt. Han citerar där en manager, som på frågan om vad han tyckte om boxningsdomarna i New York, med en metaforik som för övrigt rikligt förekommande också i Mercantes bok, svarade: "De är sällsynta som loppor på en ål. Så sällsynta är enastående domare i New York. De är bra allihop, men ingen av dem höjer sig över de andra. Alltså, tornar upp sig som en pumpa i en korg med clementiner."

Sammanfattningsvis är det här en rappt berättad livshistoria om en ovanlig yrkeskarriär med den genrekarakteristiska blandningen av fakta och mer eller mindre sanna historier om idrottsmän, pendlande mellan humor och viss sentimentalitet.

© **Birger Hedén 2008**

 Köp boken från [AdLibris.se](https://adlibris.se)

 Kjøp boken fra [Capris.no](https://capris.no)

 Køb bogen fra [eLounge.dk](https://elounge.dk)

www.idrottsforum.org | Redaktör **Kjell E. Eriksson** | Ansvarig utgivare **Aage Radmann**